

AKADEMİK KİTAP TANITIMI
KAMU YÖNETİMİ: DÜŞÜNCELER, YAPILAR, FONKSİYONLAR,
POLİTİKALAR³

Öğr. Gör. Fevzi YAŞI

Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Erbaa Meslek Yüksekokulu
fevziyhs@hotmail.com

Kamu Yönetimi üniversitelerimizin genelde Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi lisans bölümlerinde ve lisansüstü ders programlarında okutulan bir derstir. Prof. Dr. Bilal ERYILMAZ'a ait Kamu Yönetimi kitabı daha önce 9 kez baskısı yapılmış ve Türkiye'deki üniversitelerin siyaset bilimi ve kamu yönetimi bölümleri öğrencileri, akademisyenler, kamuda çalışan yönetici ve memurlar için oldukça önemli ve çok kullanılan akademik kitapların başında gelir. Kitabın ana amacı Kamu Yönetimi alanında hem teorik hem de uygulamaya yönelik temel bilgileri açıklamak ve 1980'lerden sonra kamu yönetimi alanındaki değişimleri ve reformları hukuki mevzuat çerçevesinde yeniden ele alarak incelemektir.

Kitap temelde 6 bölümden oluşmaktadır. Bunlar;

- 1- Kamu Yönetiminin Niteliği
- 2- Kamu Yönetiminin Örgütlenmesi
- 3- Kamu Yönetiminin Yapısı
- 4- Bürokrasi
- 5- İnsan Kaynakları Yönetimi
- 6- Kamu Yönetiminin Denetlenmesi

Kitabın tartıştığı konular birinci bölüm itibariyle şunlardan oluşmaktadır: Yönetimin ve kamu yönetiminin kavramsal açıdan değerlendirilmesi, devletin büyümesine karşı düşünce hareketleri ve büyümenin sonuçlarının tartışılması, yönetim düşüncesinin tarihsel evreleri ve bu düşünce akımlarının önemli düşünürler ve görüşleri ile değerlendirilmesi, yeni kamu yönetimi anlayışı ve yönetişim anlayışı arasında nasıl bir ilişki olduğunun tartışılması, kamu yönetimi ile siyaset arasında nasıl bir ilişki bulunduğu gibi konular açıklanmaya çalışılmıştır. İkinci Bölümde ise Kamu Yönetiminin örgütlenmesine ilişkin başlıca ilkelerin neler olduğu, merkezden ve yerel yönetimlerin yararlı ve sakıncalı yönlerinin neler olduğunu, siyasi merkezden yönetim ile idari merkezden yönetimin arasında nasıl bir ilişki bulunduğunu,

³ Eryılmaz, B. (2016). Kamu Yönetimi: Düşünceler, Yapılar, Fonksiyonlar, Politikalar. 9. Baskı, Kocaeli: Umuttepe Yayınları.

üniter devlet ve federal devlet arasındaki farkların neler olduğunu, coğrafi yerinden yönetim ve hizmet yerinden yönetim arasındaki benzerlikler ve farklılıkların neler olduğunu, Bir ülkede yerel yönetim ilkesine neden daha az ve ya daha çok önem verilmesinin nedenlerine Türk kamu yönetiminin teşkilat yapılanması ve nasıl sınıflandırılabilceğine dair tartışma konuları belirlenmiştir.

Üçüncü bölümde ise ülkemizde Cumhurbaşkanı olma şartları ve seçimin nasıl olduğunu, Cumhurbaşkanının yetki ve sorumluluklarını, bakanların siyasi sorumluluğunun nasıl sağlandığını, merkezi yönetim yapısının nasıl örgütlendiğini, 1982 Anayasasına göre TSK'nın yönetim sistemimiz içerisindeki yerine ilişkin düzenlemelerin neler olduğunu, merkeze yardımcı kuruluşların hangileri olduğu ve bunların fonksiyonlarının neler olduğunu, Vali ile Kaymakam arasında nasıl bir ilişki olması gerektiğine, merkez ilçenin normal ilçeden farkının ne olduğuna, ülkemizin eyalet yönetimi sisteminden vilayet yönetimine neden ve nasıl geçtiğine, örnek alınan ülkeye ilişkin temel alanlardaki sorulara ilişkin bilgileri açıklamıştır. Ayrıca bu bölümde merkezi yönetim ile yerel yönetim arasındaki hizmet bölüşümünde kullanılabilecek ölçütlerin neler olduğunu, il özel idaresinin organlarından olan Valinin il özel idaresindeki statüsünün ne olduğuna, il özel idaresinin nasıl denetlenmesi gerektiğine, 5393 sayılı belediye kanununun getirdiği yeniliklerin neler olduğuna, belediyelerin görev ve yetkilerini belirlemede kullanılabilecek ilkelerin hangisi olduğuna, belediyelerin nasıl denetlenmesi gerektiğine, büyükşehir kurulması şartlarının neler olduğuna, büyükşehir belediyesinin ülkemiz belediye sistemi içerisindeki yerinin ne olduğuna, köy yönetiminin hangi organlardan oluştuğuna, idari vesayetinin ne olduğunu ve 82 anayasasında bu konunun nasıl değerlendirildiğine, merkezi yönetimle yerel yönetimler arasındaki idari mali ve siyasi ilişkiler sonucu hangi modellerin ortaya çıktığına bu modellerden hangisinin ülkemizi açıklamakta kullanılabileceğini, Tanzimat'tan Cumhuriyet'e yerel yönetimlerin gelişimi ana hatlarıyla nasıl değerlendirilmesi gerektiğine, büyükşehir belediyelerindeki yeniden yapılanma sürecinin ana hatlarıyla nasıl değerlendirilmesi gerektiğine dair sorulara cevap aranılmıştır. Ayrıca hizmet yerinden yönetim kuruluşlarının temel özelliklerinin neler olduğuna, kamu iktisadi teşebbüslerinin nasıl ortaya çıktığı, özelleştirme sürecinin nasıl değerlendirildiğine ve denetiminin nasıl gerçekleştiğine dair konularda ele alınmıştır.

Dördüncü bölümde ise bürokrasi kavramı ile ilgili hangi yaklaşımlar olduğunu ve Karl Marx'ın bürokrasiyi nasıl değerlendirdiğine, Max Weber'in İdeal Tip Bürokrasi modelinde ideal tip kavramının neyi ifade ettiğine, Weber bürokrasisinin özelliklerinin neler olduğuna, Weber sonrası bürokrasi düşüncesindeki gelişmelerin nasıl değerlendirilebileceğine,

Bürokrasinin demokrasi açısından taşıdığı olumsuzlukların neler olduğunu ve demokrasiye katkılarının olup olmadığının tartışıldığı, tek parti dönemindeki bürokrasinin özelliklerinin neler olduğuna ve Türkiye’de bürokrasinin belli başlı örgütsel ve işlemsel sorunların neler olduğuna dair konulara cevap aranmıştır. Beşinci bölümde personel yönetiminden insan kaynakları yönetimine geçişte hangi faktörler etkili olduğunu, kamu ve özel sektördeki insan kaynakları yönetimi arasında ne gibi farklar olduğuna, Türk kamu yönetiminde insan kaynakları yönetiminin temel özelliklerinin neler olduğuna, devlet memurları kanununa göre kamu kurumlarındaki istihdam biçimlerinin neler olduğuna, memurlara dair disiplin cezalarının niteliğinin nasıl açıklanabileceğini, hizmet içi eğitimin genel amaçlarının neler olduğunu, yöneticilerin yetiştirilmesi konusunda dünyadaki uygulamaların nasıl değerlendirilebileceğine, motivasyonun ne olduğuna ve memurlara motivasyon konusunda uygulanan yöntemlerin neler olduğuna dair sorulara cevap aranmıştır.

Son bölümde ise vatandaşların devlet yönetimi karşısındaki haklarının neler olduğuna, demokratik yönetimlerde kamu yönetiminin sorumluluğunun ne olduğun, sorumluluğun nasıl sağlanması gerektiğine, hesap verebilirliğin ne olduğu, kamu hizmeti ile denetim arasındaki nasıl bir ilişki bulunduğuna, başarılı bir denetimin unsurlarının neler olduğuna, ülkemizde yasama organının bilgi edinme ve denetim yollarının neler olduğuna, ombudsmanın ne olduğuna, ombudsmanın kamu yönetimi halk arasındaki ilişkide nasıl bir rol aldığına, anayasal kamu denetçiliği kurumunun nasıl düzenlendiğini, yapısı ve görevlerinin neler olduğunu, yönetimin yargı tarafından denetlenmesinde uygulanan sistemlerin neler olduğuna, hiyerarşik denetim ve vesayet denetimi arasındaki farkların neler olduğuna, yönetimde açıklık ilkesinin kamu yönetiminde hesap verebilirliği sağlamada ki fonksiyonunu nasıl değerlendirildiğine, Kamu Görevlileri Etik Kurulunun yetki ve görevlerinin neler olduğuna dair konular tartışma konusu olmuştur.

Dolayısıyla bu açıdan kitabın başlığı ile konular arasında da uyum gayet başarılı bir şekilde sağlanmıştır. Konu bakımından bütün içerikler kavramsal temellerle açıklayıcı biçimde ele alınmıştır. Oldukça geniş bir kaynakça listesine sahip kitabın, Kaynak listesine bakıldığında Kamu Yönetimi alanında yazılmış literatürdeki çok önemli kaynaklara atıfta bulunduğu da aşikârdır. J.S.Mill (1848) “Principles of Political Economy⁴”, gibi oldukça eski yayınlı kaynaklara yer verildiği gibi, Mehmet Akif Özer, S. Önen, S. Mustafa (2016), “200 soruda Yönetim, Kamu Yönetimi⁵”, gibi güncel kaynaklara da kitapta yer verilmiştir. Yerli kaynakların yanı sıra Yabancı kaynaklarda oldukça önemli sayıda kullanılmıştır. Diğer Kamu

⁴ Mill, J. S. (1848). Principles of Political Economy, Vol.2, London: John W. Parker Publishing.

⁵ Özer, M. A. & Önen, S. M. (2016). 200 Soruda Yönetim - Kamu Yönetimi. Ankara: Gazi Kitabevi.

Yönetimi eserleri ile karşılaştırıldığında kitap en geniş içeriğe sahip kaynak olarak göz önüne çıkmaktadır. Örneğin Prof.Dr. Bekir PARLAK ve Dr. Öğr. Üyesi Kadir Caner DOĞAN'a ait "Kamu Yönetimi"⁶ kitabı ve Prof.Dr. Hasan Hüseyin ÇEVİK'e ait "Kamu Yönetimi"⁷ Kitabı ile karşılaştırıldığında içerik yönünden zenginlik fark edilir düzeydedir. Kamu yönetimi yazın alanında emsallerine nazaran özellikle akademisyenler, öğrenciler ve araştırmacılar tarafından daha çok tercih edilen kitap olarak karşımıza çıkmaktadır. Kitaptan üniversitelerin, bazı önlisans bölümleri ve Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi bölümü lisans öğrencileri, lisansüstü ve doktora öğrencileri, araştırmacılar, akademisyenler, memurlar ve yöneticiler faydalanabilir. Dolayısıyla bu kitap her türlü kesime hitap etmesinin yanı sıra, teorik ve içeriksel zenginliği ile de alana oldukça önemli katkılar sağlamıştır.

Kitabın güçlü yönleri akademisyen, araştırmacı, yönetici tarafından literatürde temel kaynak kitapların başında gelmesi ve çok kullanılan temel kaynaklardan biri olması. Kitabın içerik ve analiz açısından Kamu Yönetimine ilişkin teorik, doyurucu ve nitelikli bilgiler barındırması, Kamu Yönetimine ilişkin güncel değişiklikleri, reformları yansıtması da güçlü yanlarındandır. Kitabın ana problemi ve yazarın doldurmaya çalıştığı boşluk günümüzde hayatın ayrılmaz bir parçası olan Kamu yönetimi alanının arka planı, yapısı işleyişi ve sorunları hakkında sistematik, teorik bilgilere yer vermek olarak belirlenmiştir. Kitap kamu yönetimi alanında güncel gelişmelere de yer vermiştir. Ayrıca kitap muhataplarının ihtiyaçlarını karşılayacak bilgileri doyurucu şekilde vermeye çalışmıştır.

Yazar kitapta daha çok kronolojik esaslı tercih etmiştir. Örneğin birinci bölümdeki Kamu yönetimi düşüncesinin gelişimi, evreleri milattan önceki gelişmelerden alıp, günümüzdeki yeni kamu yönetimi anlayışına kadar geniş bir yelpazede sunmuştur. Yine ikinci bölümdeki merkezi yönetim ve yerel yönetimlerin tarihsel gelişimde (Tanzimat'tan-Cumhuriyete) kronolojik olarak verilmiştir. Dördüncü bölüm alt bölümlerinden Türkiye'de bürokrasinin tarihsel gelişmesi de Osmanlıdan Cumhuriyet dönemine kadar tarihsel olarak incelenmiştir.

Yazar konuları kavramsal temeller ile başlayıp, yaklaşımlar, kuramlar, tarihsel gelişimler, kavramlar arasındaki benzerlikler farklar, özellikler, organlar, yöntemler şekilden bir plan içerisinde sırasıyla değerlendirerek sunmuştur.

İstanbul Üniversitesi İktisat fakültesini bitiren Prof.Dr. Bilal Eryılmaz 1978 yılında Ege Üniversite'nde Kamu Yönetimi bölümünde araştırma görevlisi olarak göreve başlamış olup, yüksek lisansını Ege Üniversitesi Kamu Yönetimi ABD da doktorasını ise Dokuz Eylül Üniversitesi Kamu Yönetimi alanında yapmıştır. 1987 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi

⁶ Parlak, B. & Doğan, K. C. (2016). Kamu Yönetimi, İstanbul: Beta Yayıncılık.

⁷ Çevik, H. H. (2010). Kamu Yönetimi, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Kamu Yönetimi bölümünde Dr. Öğr. Üyesi olarak atanmıştır. 1989 yılında Doçent olan Eryılmaz, 1995 yılında Sakarya Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümü Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı'na "Profesör" olarak atanmıştır. Yazarın "Bürokrasi ve Siyaset", "Tanzimat ve Yönetimde Modernleşme" ve "Kamu Yönetimi" adıyla 2 kitabı ve 40 adet makalesi bulunmaktadır.

Kitap 2010 tarihli 3.baskısı ile karşılaştırıldığında bazı bölümler kitaba eklenmiş olup, güncel konularda kitapta yer bulmuştur. "Kamu Yönetiminin Denetlenmesi" başlıklı altıncı bölüm 3. baskıda bulunmamaktadır. Ayrıca birinci bölüme "Stratejik Yönetim" in eklenmesi ve "İnsan Kaynakları Yönetimi" bölümüne tarafsızlık ilkesinin eklenmesi de diğer bir değişikliktir. Bununla birlikte kitapta genel anlamda konular genişletilerek ve güncellenerek aktarılmıştır. Özellikle "2012 tarihli ve 6360 sayılı On Dört İilde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması" hakkındaki kanunun yerel yönetimler üzerine oluşturduğu değişikliklerin kitabın içerisinde ilgili bölümlere eklenmesi önemli bir gelişmedir.

Kaynakça

Çevik, H. H. (2010). Kamu Yönetimi, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Eryılmaz, B. (2016). Kamu Yönetimi: Düşünceler, Yapılar, Fonksiyonlar, Politikalar. 9. Baskı, Kocaeli: Umuttepe Yayınları.

Mill, J. S. (1848). Principles of Political Economy, Vol.2, London: John W. Parker Publishing.

Özer, M. A. & Önen, S. M. (2016). 200 Soruda Yönetim - Kamu Yönetimi. Ankara: Gazi Kitabevi.

Parlak, B. & Doğan, K. C. (2016). Kamu Yönetimi, İstanbul: Beta Yayıncılık.